

Лектор курсу

Контактна інформація
лектора (e-mail)

Сторінка курсу в eLearn

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Демократія від теорії до практики»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр

Спеціальність 192 «Будівництво та цивільна інженерія»

Освітньо-професійна програма «Будівництво та цивільна інженерія»

Рік навчання 3, семестр 6

Форма навчання денна, заочна (денна, заочна)

Кількість кредитів ЄКТС 4

Мова викладання українська

Протосавіцька Людмила Степанівна, к.і.н., доц., доцент
кафедри теорії та історії держави і права

protosavitska@nubip.edu.ua

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

(до 1000 друкованих знаків)

Інноваційний та інтерактивний курс з громадянської освіти для університетів «Демократія: від теорії до практики» розроблений спеціально для України за прикладом курсу IFES з громадянської освіти, що став надзвичайно успішним у Грузії; цей курс був представлений IFES у 2011 році у кількох відібраних університетах Грузії, і зараз пропонується в більшості акредитованих університетах по всій Україні та постійно користується популярністю та попитом серед студентів та викладачів.

В результаті вивчення курсу «Демократія від теорії до практики» у студентів спеціальності «Будівництво та цивільна інженерія» має сформуватися цілісна система знань про концептуальні засади демократичного урядування, права людини зокрема в АПК, громадську участь; вміння знаходити та критично аналізувати інформацію, ефективно взаємодіяти з людьми різних поглядів та переконань; розуміння важливості громадської участі як в державі загалом так і в АПК зокрема; готовність долучатися до вирішення суспільних проблем так і з'явиться навичка використовувати для цього інструменти громадської участі, доступні в Україні.

Метою дисципліни «Демократія від теорії до практики» є всебічна підготовка бакалаврів з будівництва та цивільної інженерії, які знають і вміють застосовувати отримані знання в АПК.

Завданнями навчальної дисципліни є одержання студентом знань та вмінь щодо формування фундаментального розуміння прав людини в агропромисловому секторі, суті належного врядування, громадянського суспільства та ролі громадян у демократії. Наскрізні теми курсу включають медіаграмотність, різноманітність, гендерну рівність, права меншин, інклюзивність і доступність для людей з інвалідністю до різних сфер в АПК;

заохотити студентів створювати власні проекти громадянської дії в АПК. Такий підхід дозволяє студентам вирішувати проблеми у своїх громадах; проблеми, які вони самі визначають та про які піклуються. Незалежно від того, які питання вони вирішують, цей підхід дозволяє студентам уявити, як вони могли б узяти управління ситуацією у власні руки, та критично оцінити свою роль у сприянні демократичним змінам в АПК.

Компетентності ОП:

→ інтегральна компетентність (ІК):

▸ ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі будівництва та цивільної інженерії у процесі навчання, що передбачає застосування комплексу теорій та методів визначення міцності, стійкості, деформативності, моделювання, посилення будівельних конструкцій; подальшої безпечної експлуатації, реконструкції, зведення та монтажу будівель та інженерних споруд; застосування систем автоматизованого проектування у галузі будівництва.

→ загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2 – Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК6 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

→ фахові (спеціальні) компетентності (СК):

▸ СК2 – Здатність до критичного осмислення і застосування основних теорій, методів та принципів економіки та менеджменту для раціональної організації та управління будівельним виробництвом.

▸ СК9 – Здатність здійснювати організацію та керівництво професійним розвитком осіб та груп у сфері архітектури та будівництва.

Програмні результати навчання (ПРН):

▸ ПРН10 – Приймати та реалізовувати раціональні рішення з організації та управління будівельними процесами при зведенні об'єктів будівництва та їх експлуатації.

▸ ПРН11 – Оцінювати відповідність проектів принципам проектування міських територій та об'єктів інфраструктури і міського господарства.

▸ ПРН13 – Здійснювати організацію та керівництво професійним розвитком осіб та груп у сфері архітектури та будівництва.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські/самостійна робота)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1	2	3	4	5
6 семестр				
Змістовний модуль №1. Теоретичні основи демократії та права людини (60 годин)				
Тема 1. Основні засади демократичного врядування	4/4/7	Знати етапи виникнення та еволюції демократії. Вміти визначити особливості відносин між особистістю і державою. Аналізувати підходи до визначення зобов'язань держави перед громадянами в АПК.	Розпочати працювати над студентським проектом в АПК: Крок 1. Мозковий штурм соціальних проблем, попереднє дослідження. Заповнити робочий аркуш 1 – Мозковий	15

			штурм соціальних проблем, попереднє дослідження.	
Тема 2. Принципи демократії	4/4/7	Вміти визначати як зреалізуються громадська участь, рівність, політична толерантність, підзвітність, прозорість, регулярні чесні та вільні вибори, економічна свобода, протидія зловживанню службовими повноваженнями, визнання результатів виборів, права людини, багатопартійні системи, верховенство права, правове закріплення прав людини в сфері АПК	Завдання студентського проекту в АПК : Крок 2. Вибір проблеми і початок дослідження проблеми. Заповнити робочий аркуш 1, Таблиця 2. Робочий аркуш 2. Виявлення упередженості.	15
Тема 3. Права людини	4/4/7	Вміти визначати сутність та природа прав людини. Аналізувати яким чином відбулася еволюція прав людини. З'ясувати в чому полягають зобов'язання держави щодо прав людини в агропромисловому секторі	Завдання студентського проекту: Крок 3. Дослідження проблеми в контексті прав людини. Заповнити робочий аркуш 5– Права людини і тема вашого дослідження.	20
Тема 4. Механізми захисту прав людини	4/4/7	Вміти аналізувати систему захисту прав людини на загальному та регіональному рівнях	Завдання студентського проекту в агропромисловому секторі: Кроки 4. Дослідження проблеми в контексті заходів органів влади, громадянського суспільства Заповнити робочий аркуш 6– Роль органів влади та тема	20

			вашого дослідження, аркуш 7 - Громадянське суспільство та тема вашого дослідження.	
Проміжна атестація за модулем 1	–	Повторення та засвоєння теоретичного та практичного матеріалу за модулем 1	Опрацювання навчального матеріалу за модулем 1	30
Всього за модулем 1	16/16/28	–	–	100
Модуль 2 Демократія та роль громадянського суспільства у становленні демократії (60 годин)				
Тема 5. Демократія в Україні та механізми її реалізації	4/4/4	Знати особливості захисту прав вразливих верств населення в агропромисловому секторі Вміти давати відповідь на такі питання чи може обмеження прав людини бути виправданим. Знати про захист прав людини під час воєнних дій	Практичне завдання (семінар 5): підготовка до дебатів: підготувати аргументи "за" та "проти" до такої резолюції дебатів : "Органи влади повинні обмежити право на об'єднання для Української націоналістичної самооборони" в АПК	15
Тема 6. Характеристики громадянського суспільства.	4/4/4	Вміти делегувати соціальну відповідальність, знати як вона пов'язана з децентралізацією влади. Культура довіри та співпраці в агропромисловому секторі	Завдання студентського проекту: Крок 6. Дослідження проблеми в контексті індивідуальної громадянської участі.. Заповнити робочий аркуш 8– Індивідуальна громадянська участь та тема вашого дослідження	15

1	2	3	4	5
<p>Тема 7. Роль громадянського суспільства в демократичних реформах у Східній Європі. Виклики для громадянського суспільства</p>	<p>4/4/4</p>	<p>Знати історичні передумови формування громадянського суспільства в Україні. Сучасний стан громадянського суспільства в Україні загалом та в агропромисловому секторі зокрема. Аналізувати вплив громадянського суспільства на владу в Україні</p>	<p>Практичне завдання: виконайте у письмовому вигляді Вправу 1. Оцінка методів громадянської участі</p>	<p>10</p>
<p>Тема 8. Громадянськість та демократія</p>	<p>4/4/4</p>	<p>Знати обов'язки громадян в умовах демократії. Переваги громадської участі. Роль влади у створенні умов для громадської участі</p>	<p>Практичне завдання: виконайте у письмовому вигляді Вправу 2. Концепції громадянськості за Джоелом Вестхаймером та Йозефом Кагне: громадянин, який несе особисту відповідальність; громадянин, який бере активну участь; громадянин, орієнтований на справедливість та правосуддя</p>	<p>15</p>
<p>Тема 9. Активне громадянське населення</p>	<p>4/4/4</p>	<p>Вміти аналізувати форми громадської участі, доступні в Україні (мирні збори, громадські об'єднання, звернення, вибори, громадські слухання, бюджет участі тощо), їх правове регулювання та практичне застосування тих чи інших рішень в агропромисловому секторі</p>	<p>Практичне завдання: виконайте у письмовому вигляді Вправу Активність громадян та ефективність громадської участі в Україні.</p>	<p>15</p>
<p>Проміжна атестація за модулем 2</p>	<p>–</p>	<p>Повторення та засвоєння теоретичного та практичного матеріалу за</p>	<p>Опрацювання навчального матеріалу за</p>	<p>30</p>

		модулем 2	модулем 2	
Всього за модулем 2	20/20/20	–	–	100
Всього за навчальну роботу (7 семестр)				70
Екзамен (6 семестр)				30
Всього за 6 семестр	36/36/48	–	–	100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно чинної редакції "*Положення про екзамен та заліки у НУБіП України*", затвердженого Вченою Радою НУБіП України від 26.04.2023 року, протокол №10.

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний)
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсовий проект, лабораторні роботи повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу та відповідати завданню на виконання
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	зараховано
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Батлер-Боудон. 50 видатних творів. Політика /пер.з англ. Романа Клочка. К.:Видавнича Група КМ Букс, 2019. 480с.
2. Демократія:від теорії до практики/Г.Берроуз,І.Совсун,С.Буров та ін. Київ,2018.
3. Загальна декларація прав людини
URL:http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
4. Закон України"Про Громадські Об'єднання"Відомості Верховної Ради України(ВВР).2013.URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
5. Закон України"Про Місцеве самоврядування в Україні"Відомості Верховної Ради України(ВВР).1997.URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97>
6. Закон України"Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини".,1998.Відомості Верховної Ради України(ВВР).С.99.
7. Конституція України.,1996.Відомості Верховної Ради України(ВВР).С.141.

8. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права(Міжнародний Пакт Ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII(2148-08)від19.10.73)URL:http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
9. Постанова КМУ від 3 листопада 2010 р. N 996 "Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики" 2010.URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.
10. Правові механізми взаємодії держави громадянського суспільства в Україні: історичний досвід і виклики сучасності: наукова записка /Горбатенко В.П.(кер.авт.кол.),Кресіна І.О.,Кукуруз О.В., Тимошук В.П., Стрельцова О.В.,МатвійчукЛ.О.К.:Інститут Держави Права Ім.В.М.Корецького НАН України,2013.82с.
11. Хартія Ради Європи з Освіти Для демократичного громадянства та освіти з прав людини. Київ: Основа, 2017.44с.
12. Dalton R. Citizenship Norms And the Expansion of Political Participation / Russe IJ. Dalton. Political Studies. 2008. No 56.C.76–98.
13. Democracy Index 2017:Free speech under attack.The Economist Intelligence Unit. 2018. URL:http://pages.eiu.com/rs/753-RIQ-438/images/Democracy_Index_2017.pdf.
14. Diamond L. "Rethinking CivilSociety: Toward Democratic 33 Consolidation/Larry Diamond. Journal Of Democracy.1994.No 5.C.4–17.
15. How Can Citizens Participate? Wethe People: The Citizen & the Constitution. The CenterforCivic Education, 2nd Edition. 1998.URL:<http://www.civiced.org/resources/curriculum/lesson-plans/456-how-can-citizens-participate>.
16. O'Brien E. Democracy for All: Human Rights and Street Law Legal Literacy Programs. 2014. URL:<http://www.nylslawreview.com/wp-content/uploads/sites/16/2014/11/OBrien.pdf>.
17. Westheimer Kahne.What Kindof Citizen, the Politics of EducatingforDemocracy/Westheimer Kahne. American Educational Research Journal. 2004.No 41.C.237–269.
18. Wiener P.Dictionary of the History of Wwe: Studies of Selected Pivotal Ideas /Philip P.Wiener, 1973. (Constitutionalism). C.485,491–492.
19. YoungW.Civic Virtue and Western Civilization. National Association of Scholars. 2011. URL: https://www.nas.org/articles/civic_virtue_and_western_civilization.
20. DanielInnerarity.(2018)DemocracyinEurope:apoliticalphilosophyoftheEU,Palgrav eMacmillan,2018,283с.
21. Khalifa Alfadhel. (2017). The right to democracy internationalw:between procedure,substance nth philosophy John Rawls,Routledge,107с.
22. AndréBächtiger,JohnS.Dryzek,Jane Mansbridge, Mark E.Warren. (2018). The Oxford Handbook Deliberative Democracy,Oxford University Press,976с.
23. LeonardWeinberg,ElizabethFrancis,Eliot Assoudeh.(2020).RoutledgeHandbookofDemocracyandSecurity,TaylorandFrancis,340с.
24. TimothySnyder.(2017).OnTyranny:Twenty Lessons from Twentieth Century, Tim Duggan Books,128 с.

Допоміжні:

1. Договори і постанови прав і свобод військових між Ясновельможним Його Милості паном Пилипом Орликом, новообраним гетьманом Війська Запорозького, і між генеральними особами, полковниками і тим же Військом Запорозьким з повною згодою з обох сторін.1710. URL: <http://gska2.rada.gov.ua/site/const/istoriya/1710.html>.
2. Карпенко О.В. Механізми Формування Та Реалізації Сервісно-орієнтованої державної політики Україні: дис. докт. держ. упр.:25.00.02 К., 2016. 466 с.
3. Куницька Ганна. Протестна Активність Як складова політичної Учасі. URL: <http://socialscience.com.ua/article/285>

4. Фисун Александр. Политическая экономия «цветных» революций: неопатримониальная интерпретация URL: http://philosophy.karazin.ua/ua/kafedra/staff_pol/books/fisun/fisun_prognosis.pdf
5. Hansen P. Hannah Arendt: Politics, History And Citizenship / Phillip Hansen., 2013.
6. IREX. Protect Yourself from the Flood of Information URL: /IREX,Academy of Ukrainian Press,Stop: <https://www.irex.org/sites/default/files/pdf/citizen-media-literacy-project-trainer-manual.pdf>.
7. The U.S. Declaration of Independence.1776. URL: <https://www.archives.gov/founding-docs/declaration-transcript>
8. Tonge J.Does Citizenship Education Make Young People Better- Engaged Citizens? /J.Tonge, A.Mycock, B.Jeffery. Political Studies.2012.No 60.C.578–602.
9. Weigle M. Civil Society In Reforming Communist Regimes: The Logic of Emergence /M.Weigel, J.Butterfield.Comparative Politics 25.1992. No 1.C.1–23.
10. What is International Humanitarian Law? International Red Cross. 2004. URL: https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/what_is_ihl.pdf.
11. Whipps H.What's the Magna Carta? 2012. URL: <https://www.livescience.com/2458-magna-carta-changed-world.html>.

Інформаційні ресурси

- <https://www.nbu.gov.ua/>
- <http://www.dnabb.org/>
- <https://dntb.gov.ua/>
- <http://dglib.nubip.edu.ua/>
- <https://www.liraland.ua/>
- <https://nibu.kyiv.ua/>